

CS (Main) Exam 2015

BODO
(Compulsory)

Time Allowed : Three Hours

Maximum Marks : 300

QUESTION PAPER SPECIFIC INSTRUCTIONS

**Please read each of the following instructions carefully
before attempting questions**

All questions are to be attempted.

The number of marks carried by a question/part is indicated against it.

Answer must be written in BODO (Devanagari script) unless otherwise directed in the question.

Word limit in questions, wherever specified, should be adhered to and if answered in much longer or shorter than the prescribed length, marks may be deducted.

Any page or portion of the page left blank in the Question-cum-Answer Booklet must be clearly struck off.

- (a) लाइमोनफोरनि सायाव बांबोनाय नारसिनथाय (stress)
- (b) जेन्नायानो देरहासारनायनि गाखोलानायनि अन्थाइ थाफा
- (c) फरायनाय हुदाया दाइग्लायबोबाय नामा?
- (d) समाजनि खाना फोथायनायजौ फेर मारिनाय

2. गाहायाव होनाय खोन्दोखौ मोजाडै फराय आरो सोंथिफोरखौ रोखा, सैथो आरो रोजोब राव बाहायनानै नौनि फिन्नायखौ लिर :

12×5=60

रिप'टव बुंनाय बायदिब्ला भारतारी फरायसालिमाफोरनिफ्राय उथ्रिसारबोनाय 80 जौखोन्दो सुबुं फोरानो खामानियाव नाडै (unemployable)। लाइमोन जोलैजौ लोब्बा थानाय सासे सुबुंजौ फोलाफ्लानाय बायदियैल आं बिजौ गोरोबाब्लानो थानो हागौ। लाइमोनजौ रायज्जलायनानै मोनथिनो हानाय बायदिब्ला, आं बुंनो हागौ जे 90 लाइमोन फोरानो एंगारनाय (evasive) आरो बिबान रुजुनै (irresponsible)नि जाहोनावसो खामानियाव नाडै जाबोदौ। जिउनि मबेबा समाव, लाइमोनफोरा गाज्जि आखुथाय (bad manners) फोरखौ गोसो जानानैनो मावबो खांबाय। गोबां रां आरजिनायनि अनगायै बिसोरो गुबुन जेबोखौनो मावनो नागिरा।

बेनि ओंथिया बे नडा जे बिसोर खामानियाव नाडै (useless); बिसोरनि गोबाडानो मोजां इराजी बुंनो रोंगौ आरो गावबा गावनि सायाव फोथायनाय दड। रिं ट'न (ring tone), सावथुन (movies) आरो फेस्ता (jokes) फोरनि फारसे बिसोरो सांग्रां। नाथाय जेब्ला बेफोरनि एसे बारलाडोब्ला, बिसोरो आंखो मिज्जिउ-मिज्जिउ नायो। बिसोरो गोबां रां आरजिनो गोसो जायो; media hype आरो salary survey फोरखौ अजायै फोसावबोबाय थानायनि थाखाय साबायखर, नाथाय बै रोखोमनि रांखौ आरजिनो हानाय बायदियै बिसोरहा रोंगथि (skills) बो गैजारोडा। बिसोरनि डिग्रिफोरा सन्देह खालामजाथाव; बिसोरखौ गावसोरनि आरिमु जालिया (graduation)नि आयदानि सायाव माखासे सोंथि सौं आरो गोबां लाइमोन सुबुंफोरानो आसुं-आबुं जागोन। एकस्ट्रा फरायनायनि थाखाय रावबो जेबो फराया। नाथाय बेवहाय गुबुन माखासे सौलुफोरबो दंबावयो। बेफोरनो जादौ ethics आरो behaviour, नौ बबेयाव मोजां, नौनि आग्लायनाय समफोरखौ नौ बौरै बाहायो। आरो बेनि उनाव, बै गावनि सायाव फोथायग्रा सेंग्रा आरो सिख्ला फोरा गोनो गोथोजौ आंनि खाथियाव फैदोमोन, “बै सौलुफोरनि फिनखौ आं मा बौरै होनो?”

बेनो बिसोरनि जिउ होन्नानै बुंनाया मोजां नडा आरो बिसोरो गावसोरनि सोमोन्दै गावसोरनो आंनो बुंगोन, मानोना बिसोरो अरायबो बुथुमखानाय फिन्नाय (readymade answers) लुबैयो; जायफोरा सिगांलांनो थाखाय बिसोरखौ हेफाजाब खालामगोन। बिसोरो बुडो : “गोबाव सम प्रेक्टिस खालामबाय थायोब्ला, आं बेखौ गोरलै मोनगोन।” बेनिखायनो हरसेनि गेजेरावनो बिसोरो जोबोर फरायग्रा (avid readers), गितार दामग्रा (guitar players), गोरौ बेटसमेन (batsman) आरो एक्टरबो (actor) जानो हायो। बिसोरनि आबुं नडै सल (half-baked stories) फोरखौ सोरबा interviewer आ जामबा-जामथायै बायगोन नामा होन्नानै आं गोमोयो।

भारता जौगालानाय बायदियै, जौ सान्रो हालायै जोलैफोर जोनोम होबाय जायनि गुबै थांखिया जेबो मावाबालानो मोजां जिउ खुनाय। बेखौ नुनो मोन्दो जे vision गैयाबालानो, commitment एबा moral गैयाबलानो जौ गोबां rolling stone सोरजिबाय। गावसोरनि बिगुरखौ रैखा खालामनाय आरो माबा मोनसे बेसेन गोनां हाबा मावनायनि गेजेराव मबेबाखौ मावनो होनाय जायोब्ला गोबांसिन लाइमोन फोरानो गावसोरनि बिगुरखौ रैखा खालामनायखौ बासिनानै लागोन। जेब्ला नौ लाइमोन, अब्ला माखासे आदर्शखौ नौनियाव हास्थायनाय जायो, नौनि ideas फोरा सोलायनाय लाबोनो हाया जानो हागौ नाथाय नौ मबेबा मोजां जाहोननि थाखाय गसंथानो गोसो जादो। बै समाव लाइमोनफोरा जायखि-जाया जाहोन फोरनि फारसे आबेग (passion) थाया जानो हागौ। जोलैनि रोखा-रोखायै नुजाबोनाय फिन्नायखौ खोनासंनानै, आं बुजिनो हादो जे गोदान मन्थ्रयानो जादो रां। ओंथि गोनां आयदानि सायाव जाय बाश्चा बुलाबाय थागोन बियो उरायलांगनाय (outdated)।

(a) लाइमोनफोरखौ खामानियाव नाडै (unemployable) खालामनायनि जाहोनफोरा मा मा?

(b) दिनहैनि लाइमोनफोरा लिरगिरिफोरनिफ्राय मा लुबैयो?

(c) लिरगिरिनि बायदिल्ला, आथिखालनि जोलै (present generation)नि गुबै थांखिया मा?

(d) दिनहैनि लाइमोनफोरनि गेजेराव गोदान मन्थ्र (new mantra) आ मा?

(e) Idealism नि फारसे दिनहैनि लाइमोनफोरनि नोजोरा (approach) आ मा बायदि?

3. फानथामनि फानसे (one-third) गोलावजो गाहायनि खोन्देनिफ्राय मोनसे सुंदोब (Précis) लिर। अन्नानै बेनि बिमुं दा लिर। सुंदोबखौ नौनि आंगो रावाव लिर :

60

रैखाथि बिथिडाव बाइजो हादोदफोरनि सायाव सोनारनायखौ बाडाइ होबोनाय आरो गावनि सायाव सोनारनाया (self-reliance) strategy आरो economic जाहोनाव गोनांथार जानानै फैबाय। सिगांनि सरकारफोरा Armed forces फोरनि गोनांथिनि थाखाय ordinance factories आरो public sector undertakings नि महरै रैखाथि बिथिडाव दिहुनथाय गोहोफोरखौ सोरजिदोमोन। बबेखानि, Indian Private Sectorनि बिबानखौ बांहोनायजो लोगोसे गोबां रोखोमनि रैखाथि हाथियारफोरखौ दिहुनथायनि capabilities आरो capacities फोरखौ जौगाखां होनायनि गोनांथि दड। गोबां रोखोमनि नखारारी दिहुनथायफोरखौ जौगाहोनो आरो थुलुंगा होनो (promote and encourage) थाखाय 'Make in India'नि गेजेरजो जोबोर गोनां हाबाफारि जागायजेन्नाय जाबाय। रैखाथि हाथियारफोरनि नखारारि दिहुनथायफोरनि गोनांथिया गुबुन आयदा (sector) फोरनिखुइ गोनांसिन मानोना बेयो बेसेन गोसा foreign exchange खौल रैखा खालामनाय नडा नाथाय हादोरारि रैखाथि बिथिखौबो फोरमायथि गोन।

सरकारा बाइग्राल (consumer), 'Make in India' आ रैखाथि सेक्टराव जौनि policy दाग्रा फोरजो दैदेन जानांगोन। नखारारि रैखाथि इन्दास्ट्री (industry) खौ जौगाहोनायनि सरकारि पलिचिआ Defence Procurement Policy आव रोखायै नुजादो; जेराव 'Buy (Global)'नि सोलाय 'Buy (Indian)' आरो 'Buy and Make (Indian)'नि फारसे गोनांथि होग्रोनाय नुनो मोन्दो। फैगौ दिनफोराव, Import खालामनाया बाडाइनिफ्राय बाडाइबो

ગાસિનો થાગોન, આરો ગોનાં જાનાય સિસ્ટેમફોરેકૌ જૌગાહોનો આરો દિહુત્રો થાકાય Indian Industry ફોરેકૌ સુજુગ હોગ્રોનાય જાગોન। ટેકન'લજિ બિથિઢાવ દાસાન્દિ ભારતારિ કમ્પાનિફોરા થોજાસે capabilities થાયા જાનો હાંગૌ, joint ventures, technology transfer arrangements આરો tie-upsનિ થાકાય બિસોરેકૌ બાઈજોનિ કમ્પાનિફોરજૌ લોગો લાફાનો થુલુંગા હોનાય જાદૌં।

દિનહૈસિમ, લાઈચેન્વ લાનાય, FDI Policy Restriction ફોરેકૌ લાનાનૈ હાદોરારિ ઇન્ડાસ્ટ્રિફોરા રૈકાથિ સેક્ટરાવ હાબનો હાનાયનિ ગોબાં જૈનાફોર દહમોન। રૈકાથિ દિહુનથાયફોરનિ હાબાયાવ હાબનો હાનાયનિ પ્રચેકફોરેકૌ ગુરૈ ધાલામનો થાકાય ગોબાં રોઘોમનિ પલિચિફોરેકૌ જાગાયનાય જાબાય। બેનિ ગેજેરાવ જોબોર ગોનાંસિના જાદૌં બે આયદાયાવ Foreign Investment ધૌ થુલુંગા હોનો થાકાય Defence Sector નિ FDI Policy ધૌ liberalise ધાલામનાનૈ હોનાય। લાઈચેન્વ હોનાય પલિચિ ધૌબો liberalise ધાલામનાનૈ હોનાય જાબાય આરો દા બાંસિન components, parts, ગોથાં મુવા, ટેસ્ટ ધાલામગ્રા આઈજેફોર production machinery બાઈદિફોરેકૌ લાઈચેન્વ નાંગૌનિફ્રાય બોઘારનાય જાબાય। બેફોર બાયદિ મુવાફોરેકૌ દિહુત્રો ગોસો જાનાય કમ્પાનિફોરા ઇન્ડાસ્ટ્રિયેલ લાઈચેન્વ લાનાંગૌ નંલિયા।

હાદરારિ આરો બાઈજોયારિ investor ફોરા મોત્રૈબો Defence Sector આવ ગિદિર સુજુગ દહ। ફારસે બિથિથિ procurement, FDI, લાઈચેન્વ હોનાય, export ધાલામનાય ફોરેકૌ લાનાનૈ દોનથુમનાય (investment) ફોરનિ બેલાયાવ સરકારા ગોનાં ગોનાં સોલાયનાય લાબોગાસિનો દહ, ગુબુન ફારસે ટેકન'લજિ આરો ગોનાં જાનાય દોનથુમનાયધૌ up-gradation ધાલામનાયનિ ફેરનાંનાયધૌ જુજિનો આરો નાજાવનો થાકાય ઇન્ડાસ્ટ્રિફોરાબો સિગાં બોનાંગોન। રૈકાથિ (defence) આનો જાદૌં ગોબાં દોનથુમનાય આરો ટેકન'લજિનિ ગોનાં જાનાય સેક્ટર આરો બેયો innovation જૌ સાલાય જાયો। બેનિઘાયનો ઇન્ડાસ્ટ્રિફોરાબો, બેનિ mindsetધૌ સોલાયનાંગોન આરો દાન્દિફાનિલ મુનાફાધૌ સાનાબાલાનો ગોબાવ સમધૌ લાનાનૈ સાત્રાંગૌ। જૌ Research and Development આવ બાંસિન ગોસો હોનાંગૌ આરો દિહુનથાયારિ હારૌથાયનિ આરિમુવાવબો ગોસો હોનાંગૌ। નઘરારિ ઇન્ડાસ્ટ્રિનિ પાબ્લિક આરો પ્રાઈથેટ મોત્રૈનોબો level-playing field હોનો આરો ફોજૌનો થાકાય બારહાવા સોરજિનાયનિબો ગોનાંથિ દહ।

20

4. ગાહાઈનિ ધોન્દોધૌ ઇરાજિયાવ રાવ દાનસ્લાય :

આરબનિ ગુવાર બાહાગોયાનો બાલાહામા। બેવહાય બાલા આરો અન્થાઈનિ અનગાયૈ જેબો ગૈયા। બાલાયા ઔરૈ બાયદિ ગુદું જે સાનનિ સમાવ લાંદાં આથિજૌ નૌ બેવહાય થાબાયનો હાનાય નહા। બૈ બાલાહામાયાવ દૈનિ નિજાફોર દહ-જાયફોરો હા થાલાનિફ્રાય ઔઘારબોદૌ—ઔરૈ બાયદિ ગોથૌ જે સાનનિ બિદુઢાબો ફોરાત્રો હાયા। બૈ નિજાફોરા મોત્રો થાઢૈ નાથાય જેરાવ દહ, બિફાંફોરા ગોજૌ જૌયો આરો સમાઈના જાયો; બૈ નિજાનિ સોરગિદિ ગુસુ જાયો, સોમઘોર સાઈઝલુમ ગોલૈયો। બે બાયદિ જાયગાધૌનો ડવેસિસ હોત્રાનૈ બુંનાય જાયો।

નોગોરાવ થાયૈ બાલાહામાયાવ થાગ્રા આરબીફોરા બોસોર નાઢૈનો બાલાહામાયાવ થાયો। બિસોરો ટમ્બુયાવ થાયો-જાહાથે ગાવસોરનિ બોરમા મેન્દા, બોરમા, ડટગાદ આરો ગરાઈફોરનો ગાંસો આરો દૈ નાગિરનાનૈ દાબસેનિફ્રાય ગુબુન દાબસેયાવ દાવથ્રોત લાંનાયાવ બુઘુનો આરો લાંનો ગોરલૈ જાયો આરો ગોઘૈ હાયો। બાલાહામાનિ બૈ આરબીફોરા ગોમોન ઢિમરુ ફિથાય (Fig) જાયો આરો કેજુર બિફાંનિ ફિથાઈ જાયો; બિસોરો બેધૌ ફોરાનો આરો બોસોરસે જાનો થાકાયબો બાહાયો।

बै आरबीफोरा मुलुगनि समाइनासिन गराइ दं जायो। सासे आरबीया गाव गाखोनाय गराइखौ लानानै जोबोर गोगगा; गावनि फिसा आरो बिसिखौ अन्नाइजो समान अनफायो। गावनि समाइना गराइनिखुइ उट गाद'या बांसिनै आरबीयानफोरनि बाहायजाग्रा, बबेखानि, बेयो गिदिरसिन आरो गोखोसिन। मानै गराइआ रोगानो हानायजो समान एबा बेनि बांसिन मासे उट गादया रोगानो हायो। आरबीफोरा उट गाद'याव बजाइ दिखाडो आरो बालाहामानि सोरगिदि माइलनिफ्राय माइलदाब्राय लाडोबो—जेनबा बेयोजो फ्राय बुंफलायबाय थाग्रा गमामायैनो 'बालाहामानि जाहाज'।

5. गाहायनि बाभ्रा खोन्दोखौ बर'वाव राव सोलाय :

20

Language and communication are something that children learn by talking to one another. But schools consider this an act of indiscipline. Instead, we have a special grammar class to learn language! One educationist remarked, "It is nice that children spend just a few hours at school. If they spend all 24 hours in schools, they will turn out to be dumb!" In most schools, teachers talk, children listen. The same is true for other skills also. Children learn a great deal without being taught, by tinkering and pottering on their own.

Changes in the school system, if they are to be of lasting significance, must spring from the actions of teachers in their classrooms, teachers who are able to help children collectively. New programmes, new materials and even basic changes in organizational structure will not necessarily bring about healthy growth. A dynamic and vital atmosphere can develop when teachers are given the freedom and support to innovate. One must depend ultimately upon the initiative and respectfulness of such teachers and this cannot be promoted by prescribing continuously and in detail what is to be done.

In education, we can cry too much about money. Sure, we could use more, but some of the best classrooms and schools I have seen or heard of, spend far less per pupil than the average in our schools today. We often don't spend well what money we have. We waste large sums on fancy buildings, unproductive administrative staff, on diagnostic and remedial specialists, on expensive equipment that is either not needed, or underused or badly misused, on tons of identical and dull textbooks, readers and workbooks, and now on latest devices like computers. For much less than what we do spend, we could make our classrooms into far better learning environments than most of them are today.

6. (a) गाहायनि सौलुफोरनि फिन हो :

5×2=10

(i) सिखा गोदाना सानथाम

हिन्जाव गोदाना सानथाम।

(ii) जाब्ला जानानै लाइ बिसिनाय।

(b) गाहायाव होनाय उन दाजाबदाफोरजो मोनै-मोनै बाश्चा दा :

2×5=10

(i) -ख्लाय

(ii) -दाव

(iii) -ख्लाय

(iv) -थार

(v) -सुली

(c) मोनबा जो आरो जोला आथोन फोरमायनाय सोदोबफोरखौ लिर।

2×5=10

(d) 'आ' हांखोनि नेमखौ मोनबा लिर।

10
